

Forfatter: Ulfeldt, Leonora Christina

Titel: Udrag fra Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

Citation: Ulfeldt, Leonora Christina: "Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer", i Ulfeldt, Leonora Christina: *Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer*, udg. af JOHS. BRØNDUM-NIELSEN ; C. O. BØGGILD-ANDERSEN , Rosenkilde og Bagger, 1949, s. XIX. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-leonora01-shoot-idm140124514308768/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

min Hørelse, mit Syn, min Følelse, Lugt og Smag
Gud naadelig endnu mig under denne Dag."

Ved Siden af sin Tro fandt Leonora Christina Styrkekilder i sin gennemsunde Krop, der gik usvækket gennem de næsten 22 Fængselsaar, og i sin ukuelige barnefrodige Interesse for Tilværelsen og dens Foreteelser, store som smaa — lige ned til de Myriader af Lopper, der trivedes i hendes Fængselsgulvs Skarn og Ler, og hvis Parringsliv hun studerede, og til en Rotte, hun en Tid holdt i Bur. Og hendes Lune brød atter og atter igennem selv under drøje Oplevelser.

Da Sindet faldt til Ro, gjorde Aandens Krav sig gældende. Hvorledes hun til at begynde med, da der var nægtet hende al Adgang til Haandarbejde, Læsning og Skrivning, med stor Opfindsomhed hjalp sig selv, beretter hun om i Selvbiografien og i „Jammers-Minde". Man mindes næsten om, hvorledes Robinson Crusoe indrettede sig paa den øde Ø. Lidt efter lidt slappedes dog det strenge Tilsyn, saaledes at hun bl. a. kunde sætte sig i skriftlig Forbindelse med Slægt og Venner og følge sine Børns Skæbne. Christian V. gav hende efter sin Tronbestigelse endnu et Kammer ved Siden af det gamle (1671) og en Aarspension (1672), som hun anvendte bl. a. til Bogkøb. Fra da af fik hendes Skrivelyst frit Løb. Foruden „Jammers-Minde", Selvbiografien og Digtene skrev hun et stort Værk „Heltinders Pryd" om Kvinder, der havde vundet Berømmelse ved forskellige Dyder og Bedrifter. Heraf er dog kun (i Afskrift) et større Brudstykke bevaret, vistnok omarbejdet efter Løsladelsen. Det behandler de „fornuftige, stridbare, regerende Heltinder" og skildrer i denne Gruppe bl. a. Oldtidssagndronningen Semiramis, Thyra Danebod, Dronning Margrethe, Dronning Isabella af Spanien og Dronning Elisabeth af England. I Indledningen protesterer hun mod den almindelige Opfattelse, at Kvinden skulde staa lavere end Manden paa Grund af hendes legemlige Svaghed. „De svare ikke alle til Mand's Navn i Gerningen, som bære

Titel af Mands Navn, men ofte svare Kvinder til Helters Navn i Gerningen og bære dog ikkun Kvinders Navn. Hvorofte ser man kvindagtige Hjerter i Mænds Legemer, og der imod igen mandelige Kræfter i svage Kar. Det er ubilligt, at man maaler Gerningen efter Personen, og skatter ikke Personen efter Gerningen." Leonora Christina gør sig her til Talsmand for Kvindernes Ligeberettigelse med Mændene — og hun havde unægtelig en vis Ret til at føre denne Tale.

Skönt Leonora Christinas stærke og i sig selv hvilende Personlighed efterhaanden affandt sig med Fængselslivet, og hun ogsaa der fandt Arbejde og Næring for sin rige og bevægede Aand, søgte hun dog flere Gange at blidgøre først Frederik III. og derpaa Christian V. til at frigive hende — mere dog for sine Børns end for sin egen Skyld. Hvorledes Befrielsens Time, efter hendes ubønhørlige Fjende Dronning Sophie Amalies Død i Febr. 1685, endelig indtraf 19. Maj 1685, skildrer hun selv i „Jammers-Minde“.

En kort Tid tog hun Ophold i Husum ved København hos en Søsterdatter af hendes afdøde Mand, Jomfru Sophie Friis. Derfra flyttede hun — vistnok i Efteraaret 1685 — til Maribo Kloster paa Laaland, som Kongen anviste hende til Opholdssted, samtidig med, at han gav hende Midler til et standsmæssigt Underhold. Maribo Kloster var oprettet i 1418 af Kong Erik af Pommern og Dronning Philippa som Datterkloster af den berømte svenske Ordensstifterske den hellige Birgittas Kloster i Vadstena, som deres store Fostermoder Dronning Margrethe havde omfattet med saa stor Varme. Paa en mærkelig Maade knyttedes saaledes fire store Kvindenavne i Nordens Historie til Maribo. Efter Reformationen var Klosteret kommet i Forfald, og 1621 nedlagdes det. Nonneklostret var ved 1685 næsten kun en Ruin, men Munkeklostret var bedre bevaret, og her fik Leonora Christina sin Bolig. Denne Bolig led trods Istandsættelser af flere Skavanker, og Leonora Christina skrev et Aars Tid før sin Død til Datteren Leonora Sophie: „I Stuen maa gøres varlig Ild, ellers